ONDERWIJS

Een nieuw Telraam

Mej. C. L. van der Vlies, te Sliedrecht, heeft als hoofdelijk leermiddel bij het eerste onderricht in het tellen en rekenen een nieuw telraam vervaardigd, dat, naar haar meening, bij het aanschouwelijk onderwijs aan eerstbeginnenden in het tellen en rekenen nieuwe perspectieven opent. Dezer dagen zal een model met circulaire aan alle hoofden van scholen L. O. in ons land worden toegezonden.

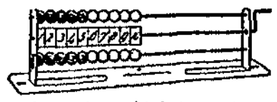

De ontwerpster acht het groote voordeel op het oude telraam hierin gelegen, dat tusschen de reeksen balletjes een draaibaar schijfje is aangebracht, waarop de cijfers 1—10 staan geschreven, zoodat de leerling op het gewenschte bogenblik de hoeveelheid en het cijfer, dat die hoeveelheid voorstelt, kan zien.

Wij bepalen ons tot deze mededeeling en een cliché van het toestelletje, aan meer bevoegde krachten uit de praktijk overlatende, of het toestelletje werkelijk een verbetering van het oude telraam is.

De N.V. Radiofabriek en Ingenieursbureau voorheen Van der Helm en Bloemsma alhier hebben het apparaatje goed en goedkoop uitgevoerd.

Gymnasiasten congressen

Prof. dr. G. v. d. Leeuw, Groningen, dr. C. J. Vinkesteijn, Den Haag, prof. R. Casimir, Den Haag, prof. dr. D. Cohen, Amsterdam en dr. M. Engers, Zwolle, hebben aan de rectoren der Gymnasia en Lycia in Nederland een brief gezonden in hun qualiteit van commissie van advies der Ned. Gymnasiasten-Federatie.

Deze commissie heeft in haar jongste vergadering de klachten onder oogen gezien, die waren gepubliceerd naar aanleiding van het in de Kerstvacantie te Alkmaar gehouden Gymnasiasten-Congres en van deze congressen in het algemeen. Zij had zich door bemiddeling van enkele van haar leden van te voren door een zoo uitgebreid mogelijk onderzoek op de hoogte gesteld van alles, wat er bij dit en bij enkele voorafgaande congressen is geschied en heeft naar aanleiding daarvan in een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de Gymnasiasten-Federatie haar wenschen voor volgende congressen kenbaar gemaakt.

Uitvoerig worden de klachten besproken en alle ontzenuwd, waarna de commissie met de volgende voorstellen is gekomen:

De commissie heeft het bestuur der Nederlandsche Gymnasiasten-Federatie geadviseerd en op dit advies ook volledige instemming gevonden, omtrent de navolgende punten:

1e. de Gymnasiasten-Congressen zullen blijven bestaan;

2e. de congressen zullen voornamelijk gewijd zijn aan artistieke en intellectueele prestaties der leden zelf en aan sportwedstrijden;

3e. oud-leden der Federatie hebben geen toegang tot het congres, behoudens de in 6 genoemde;

4e. aan den Rector van het Gymnasium of het Lyceum in de plaats, waar een congres zal worden gehouden, zal worden verzocht bij het geheele congres tegenwoordig te zijn en aan de voorbereiding daarvan mede te werken, of een of meer der docenten te verzoeken deze taak op zich te nemen. Kan een Rector aan dit verzoek niet voldoen, zoo zal het congres worden gehouden in een andere plaats, waar de Rector bereid is dit verzoek in te willigen;

5e. het programma van het congres zal van te voren worden besproken met een der leden der commissie; voorloopig heeft dr. M. Engers zich bereid verklaard deze taak op zich te nemen;

6e. twee oud-leden van het bestuur zullen ter wille der continuiteit bij de bestuurswisseling telkens opnieuw als bestuursleden optreden, doch niet de functie van voorzitter en secretaris vervullen. Deze twee oud-bestuursleden zullen de congressen geheel bijwonen;

7e. geen feestelijkheid of uitvoering van het congres zal langer duren dan tot 2 uur. De bestuursleden zullen door overleg met de gastheeren zooveel mogelijk zorg dragen, dat de congresleden daarna onmiddellijk naar hun verblijf terugkeeren.

VICTORIA-WATER
OBERLAHNSTEIN
NATUURLIJK BRONWATER
fleurlijke, opwekkende en gezonde drank.

Twee-spraak

Het stichten van bijzondere scholen.

Het volgende is ontleend van De Bode, orgaan van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers:

Vreemdeling: Kunt u me, heel in het kort, aangeven, hoe men het in uw land moet aanleggen, om een school te stichten voor rekening der openbare kassen, en ze daarna in stand te houden voor rekening dierzelfde kassen? Ik heb daarover een en ander gehoord, maar 't is me duister gebleven....

Hollander: 't Is een beetje moeilik op 't ogenblik, er is een herziening aanhangig, en men zegt, dat wel tamelik-wel vaststaat, hoe die herziening worden zal.

Vreemdeling: Ik kom graag thuis met de nieuwste gegevens over uw land. Hoe zal het worden, wanneer die herziening door-gaat?

Hollander: Dat is het gauwste met een voorbeeld duidelik gemaakt. Onderstel, we zijn in een gemeente met minder dan 25000 zielen. Welnu, iemand die een eigen school voor gemeenschapsgeld wil stichten en instandhouden, begint met een verenigingetje te stichten, bijvoorbeeld met zijn buurman en z'n zoon. Het driemanschap stuurt een briefje naar de Raad, en verzoekt om medewerking voor het bouwen van een school voor vijftig leerlingen. De Raad moet dan de medewerking verlenen.

Vreemdeling: Móét hij dat?

Hollander: Ja. Ik was juister geweest, als ik gezegd had: het driemanschap kommandeert in een briefje de Raad, medewerking te verlenen. Want weigeren mag niet: aan de voorwaarden is voldaan; weigert de Raad toch, dan wordt hij eenvoudig gekommandeerd, mee te werken, door de hogere autoriteiten. O ja, ik vergat nog één voorwaarde, het driemanschap moet zich bereid verklaren, wanneer 't zaakje doorgaat, dertig procent van de bouwsom als waarborgsom te storten.

Vreemdeling: A ha, wáárborgsom; dus ze wagen er kapitáál aan....

Hollander: Wacht even: dat kapitaal kunnen ze overal lenen, bijvoorbeeld bij een aannemersfirma, of door bemiddeling van een aannemersfirma; de gemeente geeft er een zeer goede rente voor, een half procent meer dan de geldende rentevoet.

Vreemdeling: Maar als de school mislukt, als er geen leerlingen komen — dan is dat waarborggeld toch verbeurd?

Hollander: U zegt het goed: áls. Maar de waarborgsom loopt pas gevaar na acht jaar. En dus gaat ons driemanschap z'n gang. De gemeente betaalt de bouw van 't schooltje. Laat ons zeggen: met twee lokalen, en naar de eis van tegenwoordig. Betaalt de meubelen, de aan te schaffen leermiddelen. Het driemanschap stelt een leerkracht aan, een „hoofd", het Rijk betaalt het salaris. Er komen bijvoorbeeld tien leerlingen....

Vreemdeling: Hè? En 't Rijk betáált het hoofd? En de waarborgsom....

Hollander: Acht jaar lang betaalt het Rijk het hoofdensalaris, en blijft de waarborgsom onaangetast. Maar dan wordt het gevaarlik. Het driemanschap gaat rekenen. Hoeveel leerlingen er de laatste twee jaar waren. Zijn de vijftig bereikt (dan is er inmiddels een tweede leerkracht voor Rijksrekening aangesteld), en laat het zich aanzien, dat de vijftig blijven, dan kan men doorgaan met z'n schooltje. De openbare kas betaalt álles — de waarborgsom blijft z'n behoorlike rente opbrengen. 't Is alleen de kwestie: 't leerlingenaantal in de gaten houden, om het bijtijds te zien aankomen, wanneer het over drie jaar beneden de vijftig zal dalen.

Vreemdeling: Ja — maar wanneer nu na acht jaar uw driemanschap merkt, de vijftig niét te halen?

Hollander: Nou, dan schrijven ze een briefje: we hebben ons vergist, we geven het op, we willen van 't zaakje af. Ze geven 't schooltje, met alles wat er in is, aan de gemeente terug — ontslaan de leerkracht, en rekenen af: krijgen hun volle waarborgsom terug.

Vreemdeling: En die arme leerkracht...

Hollander: Komt op wachtgeld. Krijgt eerst een vol jaar z'n salaris van 't Rijk, en daarna minstens 9 jaar 65 procent. De „vereniging" wordt ontbonden. Maar ons driemanschap richt een nieuwe op. Die stuurt een briefje naar de Raad; komplimenten, en dat ze een schooltje willen oprichten. Of de Raad maar dokken wil. De Raad biedt het vrijgekomen schoolgebouw aan. Nou, vooruit, ons driemanschap zal er genoegen mee nemen — maar de eerste inrichting moet wat royaler dan dat oue boeltje, dat al 8 jaar gebruikt is, hoor. De oude leerkracht, of de twee oue leerkrachten, als ze in de flank vallen bij ons driemanschap, worden na een paar maanden rentenieren, weer aangesteld. De leerlingen worden weer teruggenomen....

Vreemdeling: Waar hebben die gedurende die maanden gezeten?

Hollander: Op de openbare school. Die hebben 'n maand of wat de openbare school gedesorganiseerd....

Vreemdeling: En.... de waarborgsom?

Hollander: 't Zaakje dat de gemeente afstaat, wordt geschat. En ons driemanschap stort weer een waarborgsom van dertig procent, natuurlik een lagere dan die van de „vroegere" vereniging. Nou, en dan kan een nieuwe kans gewaagd worden van acht jaar. En lukt het dán niet — dan maar wéér likwideren, weer schoonmaken — en een derde periode van acht jaar begonnen....

Vreemdeling: En.... kan dit werkelik wèt worden?

Hollander: Men zegt het. Op het ogenblik is het nog maar een voorstel. Van een kommissie die naar bezuiniging moest zoeken. Wilt u nog méér weten?

Vreemdeling: Ja, nog één ding. Die waarborgsom — die geeft een bepaalde rente. Maar als nu de rentevoet dáált?

Hollander: Wel, dan konventeert ons driemanschap zijn eigen leninkje, en blijft van de waarborgsom de hoge rente trekken; slikt zo een lief duitje.

Vreemdeling: Maar de rentevoet kan ook stijgen, en dán heeft de vereniging een strop....

Hollander: Ho maar. Dan likwideert men. En begint na 'n maand of wat opnieuw, met een nieuwe waarborgsom.

Vreemdeling: Neem me niet kwalik, maar als wetgeving lijkt me dit gekkenwerk...

Hollander: Mij ook. Maar 't héét: bezuiniging.

— De Raad van Haarlem heeft benoemd tot leeraren aan het gemeentelijk lyceum: voor wis- en natuurkunde dr. J. Spijkerboer te Bussum; voor den cursus 1931—1932 voor Nederlandsche taal de heer M. B. Teipe te Laren; voor de Fransche taal de heer P. de Jong te Tiel; voor de Engelsche taal de heer G. Comello te Haarlem.

De Gemeenteraad van Amsterdam heeft benoemd tot leerares in de Staatswetenschappen aan het lyceum voor meisjes, mej. R. B. de Jong, thans tijdelijk als zoodanig werkzaam.

Univ. examens.

ROTTERDAM. — Handelshoogeschool — Doctoraal examen handelswetenschap de heer H. van Velden.

AMSTERDAM. — Bevorderd tot arts de heer H. Smit, geboren te Giethoorn; eerste gedeelte arts-examen de heer W. J. G. Nieveen, van Hengelo.

DELFT. — Technische Hoogeschool. Bevorderd tot doctor in de technische wetenschap, na verdediging van een proefschrift, getiteld: Bereiding van organische zuurchloriden uit 1.1.1-trichloor-verbindingen en van stellingen, de heer J. W. E. Adér, scheikundig ingenieur, geboren te Batavia.

NIJMEGEN. — R.-K. Universiteit. — Doctoraal examen rechten de heer F. E. Hoosemans, te Tilburg.

Eindexamens gymnasia.

ROTTERDAM. — Marnix Gymnasium. — 1e Groep. Geslaagd voor diploma A de heeren: I. Bos, O. W. Bouwsma, E. Diemer, L. Emmerzaal, C. J. Gall, B. van Gelder, D. Roest en A. Staat.

Het examen wordt voortgezet met twee candidaten.

's-GRAVENHAGE. (St. Aloysius-college). Eerste groep. Geëx. 10 cand. Afgew. 2. Geslaagd voor diploma A Jan Nota te Scheveningen, Hugo Klooster te den Haag, Joop Diepen te Tilburg, Marcel Mignot te Eindhoven en Jos. van Bijlevelt te Voorburg.

Met drie candidaten wordt het examen voortgezet.

DE MINUUT DIE EEN JAAR SCHIJNT TE DUREN

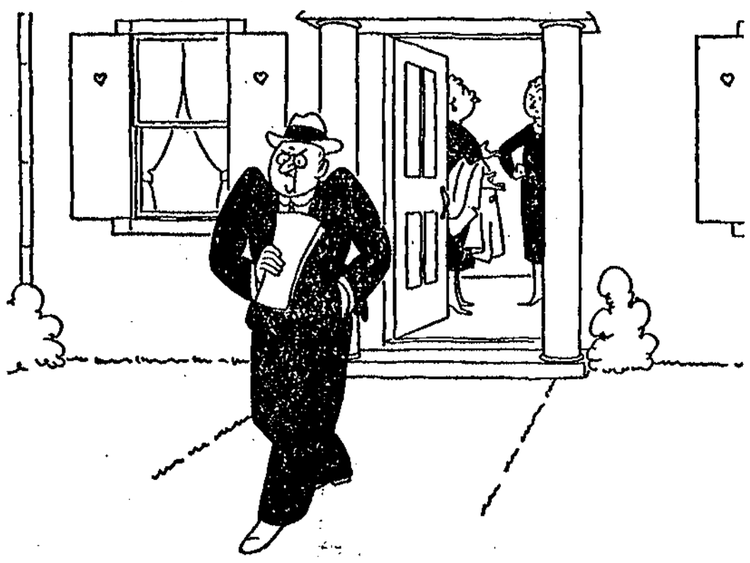

Als je eerst àl je welsprekendheid en daarna het aplomp van je mannelijk gezag hebt doen gelden, om door te zetten, dat je zonder jas zoudt uitgaan en als je dan plots bemerkt, dat 't weer véél guurder is, dan het moest zijn en als je dan om der wille van je prestige niet meer terüg kunt....

KERKNIEUWS

Evang. Luth. Synode

Zitting van 2 Juni.

In de voortgezette vergadering bracht ds. Drijver verslag uit over het beheer van de synodale fondsen en geldmiddelen. De commissie zag de rekeningen na en stelde voor het beheer goed te keuren en de synodale commissie te déchargeeren met dank voor haar werk en den boekhouder haar erkentelijkheid te betuigen. Zij stelt voor, het weduwen-pensioen te bepalen op f 550 en de synodale commissie te machtigen zoo noodig f 5000 te gelde te maken, welke voorstellen met algemeene stemmen worden aangenomen. De voorzitter dankt de commissie van rapport en de financieele commissie voor haar werk.

Aan de orde is een voorstel der synodale commissie om het blanco stemmen bij mondelinge stemming te verbieden. Het voorstel wordt met 16 tegen 3 stemmen aangenomen.

Een voorstel der synodale commissie om de mogelijkheid te scheppen tot verleenen van dispensatie van art. 1 litt. g van het reglement op de plichten en rechten der proponenten, waarbij bepaald wordt, dat zij gedurende een half jaar zich stellen onder leiding van een predikant in ons land of elders, die hem de praktijk van het ambt binnenvoert, wordt aangenomen met algemeene stemmen.

Het voorstel tot aansluiting van de Evang Luth. kerk bij den Raad van Nederlandsche Kerken voor practisch Christendom wordt aangenomen; ds. Schutte vertegenwoordigt de Evan. Luth. Kerk.

De kerkeraad van Apeldoorn heeft voorgesteld, voor de nominatie bij predikantsberoep niet ten minste 3, maar ten minste 2 personen voor te stellen. Het voorstel wordt verworpen.

Eenige leden der gemeente te Amsterdam hebben een bezwaarschrift tegen verkoop der Ronde Luthersche kerk te Amsterdam, bij de synode ingediend. Het plan is naar de meening der adressanten niet voldoende voorbereid en in strijd met het plaatselijk reglement van Amsterdam. Adressanten betreuren een eventueelen verkoop der kerk op historische gronden en meenen, dat de belangen van het hoog-Duitsche deel der gemeente en van den predikant van dat gedeelte door den verkoop zou worden geschaad; immers deze laatste vergemelt daar in den regel zijn leden.

Uit de besprekingen over het protest-adres blijkt, dat men niet zeker is over al- of niet wetsovertreding; wel is de vergadering het met adressanten eens, dat de verkoop op ideëele gronden zou zijn te betreuren. Daarnaast zitten aan de zaak zooveel moeilijkheden vast — het hangt samen met het moeilijke grootestadsprobleem — dat het geraden is, geen overijlde besluiten te nemen.

Na zeer uitvoerige bespreking wordt een motie aangenomen, waarin wordt vastgesteld, dat deze zaak niet alleen een Amsterdamsch Luthersch, maar een algemeen Nederlandsch Luthersch belang is naar aanleiding waarvan de synode besluit den Amsterdamschen kerkeraad te verzoeken de uitvoering van het besluit tot verkoop op te schorten, totdat een commissie uit de synode over deze zaak overleg met den groote-kerkeraad te Amsterdam zal hebben gepleegd en daarover rapport aan de synode zal hebben uitgebracht.

De vergadering wordt daarna verdaagd tot heden.

Aan de orde is het rapport over de werkzaamheden der synodale commissie 1930—1931.

Ds. Drijver brengt het rapport uit. Dit behandelt in het algemeen interne zaken. Voorgesteld wordt de handelingen der synodale commissie goed te keuren en haar te danken voor haar werk. De synode vereenigt zich met het rapport.

Aan de orde is een voorstel der synodale commissie tot wijziging van reglements-bepalingen, teneinde het proponentsexamen open te stellen ook voor niet-Evang. Luth. studenten, inzonderheid Hersteld Evang. Luth. studenten, een en ander volgens besluit der synode van 1929. Ingekomen is ook het advies van curatoren.

Een lid der wetscommissie verklaart, dat het advies der curatoren en de adviezen van kerkeraden hebben doen zien, dat in deze vergadering moeilijk door amendementen recht zal kunnen worden gedaan aan de gemaakte bezwaren en opmerkingen. Hij stelt voor namens de wetscommissie de zaak weer in haar handen te stellen, om haar nog beter voor te bereiden.

De prae-adviseurs meenen, dat allereerst noodig is, dat de herstelden werkelijk hun seminarium opheffen; doen zij dat niet, dan is deze geheele herziening overbodig, want met het oog daarop zijn al deze dingen voorbereid. Zij meenen ook, dat de regeling van deze zaak zeer moeilijk zal zijn.

Voordat een besluit wordt genomen, wordt eerst met op één na algemeene stemmen beslist, dat het proponents-examen zal openstaan voor allen. Daarna wordt het voorstel om het onderwerp nog eens in studie te nemen, met algemeene stemmen aangenomen.

Aan de orde is de resolutie van den wereldbond der kerken. De synodale commissie adviseert, de grondgedachte van de resolutie te aanvaarden, maar te verwerpen, dat de kerk zal weigeren een oorlog aan te moedigen of te steunen, indien de regeering heeft geweigerd een bonafide aanbod te aanvaarden om het geschil aan arbitrage te onderwerpen (punt 4 der resolutie), omdat de kerk geen orgaan heeft om te oordeelen of zoodanig aanbod bonafide is gedaan. Met 16 tegen 4 stemmen wordt verworpen de resolutie van Avignon, met eenzelfde stemmen aangenomen het advies der synodale commissie.

Na de rondvraag werd de vergadering met gebed gesloten.

Beginselverklaring van het Vrijzinnig Protestantisme

De Centrale Commissie 1931 van het Vrijz. Protestantisme heeft een beginselverklaring opgesteld, waaraan het volgende ontleend is:

In de onder ons bestaande verlangens om tot formuleering te komen van den geloofsinhoud van het Vrijzinnig Protestantisme heeft de Centrale Commissie aanleiding gevonden tot de volgende overweging en verklaring.

Zij oordeelt dat het Vrijzinnig Protestantisme principieel verlangt vrijheid van geloof en geweten, mede om vrije ontwikkeling van het godsdienstig leven te bevorderen. Historisch en actueel doen zich onder de aanhangers van het Vrijzinnig Protestantisme dan ook verschillende opvattingen voor. Een uitgewerkte geloofsbelijdenis, waarin allen hun godsdienstige en zedelijke overtuigingen vinden uitgesproken, kan de Centrale Commissie niet mogelijk achten.

Wie deze opvattingen wil leeren kennen, moge allereerst verwezen worden naar zoovele getuigenissen als voortkomen uit Vrijzinnig Protestantsche kringen.

De Centrale Commissie legt hierbij een uit haar midden voortgekomen beginselverklaring over aan de tot haar behoorende groepen.

Terwijl ook in den boezem der C.C. verschil van inzicht bestond ten aanzien van deze geloofsverklaring, meent zij, dat het wenschelijk is, deze ter overweging aan te bieden aan de tot haar kring behoorende groepen.

Dit stuk tracht uit te drukken wat er leeft in den Vrijzinnig Protestantschen kring. Intusschen is de C. C. overtuigd, dat ook in dit stuk velen, die wij gaarne tot de onzen rekenen, slechts voor een deel hun geloof zullen vinden uitgedrukt. Zoowel met rijker godsdienstige ervaring, klaarder bezinning als met twijfel en zoeken wil het Vrijzinnig Protestantisme steeds ten volle rekening houden om bovengenoemde redenen.

1. Wij, die ons Vrijzinnige Protestanten noemen, vinden onze eenheid in een overeenstemming van godsdienstig beginsel. Deze overeenstemming brengt ons samen, ook al zijn wij verdeeld over verscheidenheid van kerkgenootschappen, kringen en organisaties der Christenheid.

2. Wij vinden de belijdenis van ons geloof niet toereikend bepaald in de uitdrukkingen, die de Christenheid tot heden heeft gevonden.

Wij erkennen de noodzaak van een ontwikkeling der belijdenis. En dit vooreerst, omdat ons geloof niet alleen bepaald is door wat God ons heeft geschonken in het verleden, maar mede door wat God schenkt in heden en toekomst. Verder, omdat hetgeen gangbaar is, niet samenvalt met hetgeen volstrekt geldig is. Voor personen en groepen handhaven wij dan ook de vrijheid om onbelemmerd te getuigen in woord en daad van hetgeen God hun schenkt, opdat het gangbare tot het geldige naderen moge.

3. Dat wij gelooven, wil zeggen dat wij den zin en de bestemming van ons leven niet vinden in ons eigen believen, noch in het believen van eenige menschelijke gemeenschap, doch in die grootsche en verheven werkelijkheid, die wij aanduiden met den naam van God.

4. Wij komen tot geloof uit kracht van die werkelijkheid, die ons noodzaakt ons toe te vertrouwen aan haar verheven zin en bedoelen. Om de noodzaak daarvan en de eeuwige zekerheid van het daarin ontsloten heil aan te duiden, spreken wij van God.

Wij zijn er ons van bewust dat wij zoo spreken van wat God voor ons is, van Gods liefde. Dat de Volheid Gods daarin niet bevat is, erkennen wij.

5. Wat wij in geloof hebben ontvangen, danken wij aan de middelen waardoor God ons het heil schenkt. Geen bemiddeling is voor ons van zulk een beteekenis als in den schat der Christenheid is gegeven, die teruggaat op Jezus Christus.

Op den grondslag van het Evangelie van Jezus Christus heeft de Christenheid voortgebouwd, gelijk ook wij dat willen doen volgens de beginselen van het Protestantisme; het Protestantisme gezien in zijn breeden niet leerstelligen vorm, dien wij sedert eeuwen als Vrijzinnig Protestantisme kennen.

6. Ons geloof brengt ons tot het aanvaarden van een bestemming, die ver boven menschelijke willekeur uitgaat en wier vervulling wij verwachten, omdat de bestemming van den mensch door God bestemd is.

7. Ons aardsche leven dient naar ons geloof tot vervulling van onze bestemming, die Gods zaak blijft tot in en over den dood. Zoovele gelooviger, zoo velerlei aanschouwing van den dood. Niettemin is er overeenstemming in de overtuiging van Gods heerschappij over den dood.

8. Omdat wij ons geloof ontvangen en ontwikkelen door bemiddeling, erkennen wij de beteekenis van een gemeenschap der gelooviger, die op aarde den schat der Godsgaven bewaart en ontwikkelt. Deze Onzichtare Kerk neemt op aarde gestalte aan in kerken, die aan haar deel hebben.

9. Ons levensgedrag is door ons geloof bepaald, in zooverre als wij de eigenliefde zondig achten. Aan God verantwoordelijk, begeeren wij te worden vrij van eigenliefde, alle menschen ziende in het licht der Liefde Gods.

10. Daar ons gemeenschappelijk geloof in het persoonlijke zieleleven tot ontwikkeling komt, kunnen wij tegenover anderen alleen bemiddelend werken. In 't bijzonder tegenover onze kinderen. Deze bemiddeling trachten wij te brengen, omdat onze bestemming ook de hunne is; zij en wij hebben te gehoorzamen aan wat meer is dan wij. Maar wij zijn overtuigd dat vrijheid in de opvoeding een onmisbare voorwaarde is om in het persoonlijke zieleleven het geloof te ontwikkelen.

11. In ons verkeer met hen die wel geloof belijden, maar meer verschil dan overeenkomst zien met ons, gaan wij uit van de overtuiging dat God in allen openbaar wordt, maar dat wij te belijden hebben, wat wij hebben ontvangen. Overigens vertrouwen wij, dat het menschdom in toenemende mate een gemeenschappelijke geschiedenis krijgt, en dat daardoor een herziening van de betrekking der godsdiensten en geloofsstroomingen zal worden voorbereid.

12. Levend uit de kracht Gods, die onze harten verandert, gelooven wij dat de menschenwereld de heerlijkheid van het Godsrijk openbaren zal van geslacht tot geslacht.

NED. HERV. KERK.

Ds. T. Lekkerkerker te Delft heeft voor het beroep naar Waarder bedankt.

FEUILLETON

HET SPINNEWEBKASTEEL

door

J. S. FLETCHER.

4

„Dan doe je vermoedelijk beter met nu ook nog eens te gaan kijken", zei de dokter. „Ik vermoed, dat je wel iets zult vinden, een plaats waar men binnengedrongen is. Je zult bovendien vermoedelijk goed doen met je chef van een en ander op de hoogte te stellen. Maar hier, wacht even", zeide hij tot den politie-agent, die op het punt stond om heen te gaan: „help mij eens even, laten we hem eens even op tafel leggen."

Ten slotte hielpen wij allen even om het lijk op de mooie oude tafel te leggen, die in het midden van de bibliotheek stond. De dokter legde er een kleed overheen, dat hij uit een der kasten haalde.

„Een verder onderzoek van de kleeding en zoo zullen we nu maar uitstellen tot de inspecteur van politie er is. Dat kunnen we beter aan hem overlaten. Zoo, dus jullie zijn er absoluut van overtuigd, Tapp en Middleton, dat dit het lijk is van den man, dien gij gekend hebt als Humphrey Starke, den directen erfgenaam van wijlen Lord Stretherdale. Zijt gij beiden daar absoluut zeker van?

Dan zou het mij toch niet verwonderen als mr. Humphrey Starke, toen hij naar dit kasteel ging op deze geheimzinnige wijze en blijkbaar in dit huis heeft ingebroken, niet zou hebben geweten, dat zijn oom dood was en hij dus in zijn rechten zou treden".

„Maar niemand wist dat", zeide ik, „niemand ten minste hier in Engeland sinds gisterenmorgen. Wij, Farbrake en Saunders, waren de eersten, die het wisten".

De dokter keek mij ernstig aan. „Zoo, is u van hen, en de eerste mededeeling kreeg u gisteren? Maar deze arme jongen is naar mijn meening eergisterennacht vermoord. De vraag is nu maar: wat deed hij hier en wie was er bij hem?"

Op dit oogenblik kwam de agent weer binnen met een triomfantelijk gezicht. „Ik heb het gevonden", riep hij uit.

„Gevonden wat", zei de dokter.

„Wel, waar ze binnengekomen zijn. Ik zal het U even wijzen als U even volgen wilt. Ik vond het dadelijk toen ik eenmaal op zoek ging".

Hij geleidde ons langs allerlei gewelfde gangen, koud en stil als het graf naar een gebogen poort waar hij, nog steeds triomfantelijk, wees naar bepaalde beschadigingen. „Die deur is geforceerd", zeide hij, „er is een breekijzer tusschen gezet en op die manier is de deur uit het slot gewrongen. En kijk eens hier", hij wierp de poortdeur open, ons verder voorgaand door een achtergangetje, tusschen dikke heesters die om het huis stonden en wees op het breekijzer dat terzijde op het gras was geworpen. „Daar hebben ze het mee gedaan. Dat heb ik toch maar gevonden".

De dokter keek hem scherp aan. „Ja, je bent een knappe kerel, jij", zeide hij sarcastisch, „je zult het nog eens ver brengen. Maar ik dacht dat je straks vertelde, dat je hier elken dag hadt rondgekeken."

„Elken dag sinds Lord S. op reis is gegaan", zei de agent.

„En heb je alle deuren geprobeerd?"

„Niet geprobeerd, maar ik heb er wel naar gekeken. Gisteren heb ik deze deur nog gezien en toen was alles in orde, maar omdat de poort gisteren nog goed gesloten was, ben ik dus hier niet geweest en kon dat breekijzer dus niet gezien hebben."

„Neen, dat is juist, dat begrijp ik", zeide de dokter. „Zoo, dus op deze manier zijn ze in huis gekomen? Zonder twijfel. En hierlangs dus is de andere man, de moordenaar, de aanrander, of hoe je hem noemen wilt ook weer weg kunnen komen. En hij heeft tijd genoeg gehad. Maar wat ons nu te doen staat is, dat wij zoo spoedig mogelijk den inspecteur hier krijgen. Ik zal er zelf wel even heengaan, ik heb toch mijn auto aan de poort staan en jij, agent, zorg ervoor, dat niemand de kamer binnenkomt waar het lijk ligt totdat ik terugkom. Wilt gij daar ook even op letten, Tapp? Ik zal zoo gauw als ik kan den inspecteur halen."

Tapp verklaarde dat hij en Middleton behoorlijk zouden opletten en de dokter en ik wandelden terug naar den hoofdingang en gingen de oprijlaan af.

„Het is een vreemde geschiedenis", mompelde hij, zoodra wij wat van de anderen verwijderd waren. „Wat denkt u ervan?"

„Ik snap er niets van", zei ik. „Ik sta gewoon paf. Zeker is het, dat het de nieuwe Lord S. is. Maar wat hij hier deed? Gisterenmorgen heb ik hem nog gezocht in Jermyn Street om hem te vertellen, dat zijn oom gestorven was, maar vond hem niet thuis. De eigenaar van het pension vertelde mij, dat hij vermoedelijk naar de races was, naar Liverpool."

„Ja, het is de tijd van de Grand National", zeide de dokter, knikkend. „Maar wij weten wel waar hij was. Maar wat deed hij hier? Weet u iets van hem? Ik ben hier in de buurt nog maar een nieuweling."

„Het eenige wat ik weet is, dat het nogal een wild heer was, en een vreemd heer. Hij heeft al in heel wat moeilijkheden gezeten."

„En de oude Lord was fabuleus rijk naar ik hoorde", zeide de dokter. „Kwam deze jongeman voor alles op, ook voor den titel?"

„Voor alles", antwoordde ik. „De oude heer heeft geen testament achtergelaten, weigerde absoluut, welke wilsbeschikking ook, te maken."

„Wie treedt er dan nu in de rechten?" vroeg hij met blijkbare nieuwsgierigheid, „wie is er nu aan de beurt?"

„Zoover als ik weet een neef van den vermoorden Humphrey, een zekere Maxwell Starke, ook een neef van den ouden Lord."

„Een raar zaakje", zei de dokter, „hier zijn we bij den wagen; laten we maar opschieten. Waar gaat u heen?"

„Ik ga mijn chef telegrafeeren", zeide ik.

„Dan komt u daarna zeker weer hier terug? Het is goed dat u een oogje in het zeil houdt, dat die stomme agent geen domheden kan uithalen."

Hierna scheidden onze wegen en begaf ik mij naar het postkantoor. Het nieuws van den moord had zich reeds verspreid, Emmy Tapp had het zeker verteld, zoodat ik overal groepjes menschen de hoofden bij elkaar zag steken en mij nieuwsgierig nakijken. Ook de juffrouw achter het loket toonde groote belangstelling en las het uitgebreide telegram aan Farbrake gretig door.

„Is het dus waar, mijnheer?"

Ja juffrouw, het is waar; kende U mijnheer Humphrey?

Twee of drie jaar geleden is hij een tijdje op het kasteel geweest en toen heb ik hem wel eens gezien, mijnheer. Hij — en hier liet ze haar stem tot een zacht gefluister dalen — was een slecht mensch.

Er kwam nu juist iemand binnen en nadat ik de juffrouw nog eens nadrukkelijk om een spoedige verzending had gevraagd begaf ik mij weer naar het kasteel. Een groepje dorpelingen was de oprijlaan opgeloopen tot aan de voordeur, waar Middleton hen vaderlijk terugwees met de woorden „kom menschen, ga nu naar huis, ik mag jullie toch niet binnen laten en kan jullie niets meer vertellen, wat je zelf al niet weet. Mijnheer Mailey, vervolgde hij tegen mij, de dominee is zoo juist gekomen en heeft een nieuwe ontdekking gedaan. Hij is hier met de situatie goed op de hoogte en zegt dat de kast met de kostbare familiestukken is opengebroken en er een paar van de kostbaarste stukken zijn weggenomen.

HOOFDSTUK IV.

De eenzame auto.

Ik trad het huis binnen en trof in de ontbijtkamer den snuggeren agent aan, die vol belangstelling luisterde naar het gesprek van den dominee met Tapp in de bibliotheek.

Dominee zegt, dat er gestolen is, fluisterde hij; goud en zilver en nog een paar andere dingen ook. Hij weet precies wat er weg is, doordat hij met den ouden Lord altijd in die dingen rondscharrelde.

Ik zou wel een inventaris kunnen opmaken, hoorde ik den dominee zeggen; ik ken den inhoud van de kast precies en van de boekenplanken ook. Hij keerde zich om en keek mij over zijn uilenbril aan. Zoo, daar hebben we het jongemensch van Farbrake ook. Behalve een moordenaar, is er hier een inbreker ook geweest, jonge man. Mist U bepaalde dingen, dominee? vroeg ik.

Hij trad op een kast toe, die tusschen twee rijen boekenplanken was ingebouwd. Kijk, deze kast is geforceerd. U kunt de beschadigingen zien door het breekijzer. Het slot is gebroken. Zooals U ziet, een aardige verzameling kostbaarheden. Ik kende die kast als mijn eigen bureau. Er waren de mooiste familiestukken in en nog heel wat mooie dingen door den ouden Lord zelf verzameld. Twee dagen voor de oude heer op reis ging, hebben we de kast nog samen opgeruimd. Er is heel wat verdwenen, vooral drie zeer zeldzame dingen.

„Welke, dominee?" vroeg ik nieuwsgierig.

„Een is een verguld zilveren crucifix, geheel ingelegd met diamanten, eens het eigendom van Keizer Karel V. Het was een geschenk van den koning van Spanje aan den derden Lord Stretherdale, toen hij gezant in Madrid was. Het tweede is een miniatuur van Koningin Elizabeth, gezet in diamantjes, waarvoor de oude Lord eenige jaren geleden een ongeloofelijk bedrag heeft betaald. En het derde is een monstrans uit de 14e eeuw, indertijd door den vierden Lord voor een enorme som gekocht van een adellijke maar verarmde Italiaansche familie, een schitterend ding, geheel bezet met kostbare steenen, diamanten, parelen en robijnen. En kijk eens hier," hij sloot nu de kast en toonde mij een groote doos met dik glazen deksel, zóó wild opengebroken, dat het dikke glas geheel gebarsten was. „hierin werden de twee zeldzame boeken bewaard, die de oude Lord bezat. Het eene was een unrboek van Lodewijk XI, een eenig exemplaar. Lord Stretaerdale betaalde er eenige duizenden guineas voor. Het andere was een echte eerste druk van Bunyans boek Pilgrims reizen; iedere bibliophiel kent daar de enorme waarde van. Wat moet dit alles toch beteekenen?"

„Dat er hier dieven zijn geweest, dominee," zeide Tapp.

„Dat is duidelijk," zeide ik.

De dominee wierp ons een medelijdenden blik toe. „Dat beteekent, dat er hier iemand geweest is, die wist dat die dingen hier waren en er de waarde van kende ook. En ik vrees, ik vrees. Ja, ik vrees, dat ik voor mijzelf al een oplossing en een theorie zie, die wel de juiste zal blijken te zijn."

„Wat denkt U dan, dominee," vroeg ik gespannen.

Hij wees naar de stille figuur op de tafel in de andere kamer en liet zijn stem dalen. „Zelfs tot een afgelegen oord als uit dringen geruchten door. De reputatie van Starke was niet bepaald gunstig te noemen. Hij stond bekend als speler, verkwister en erger. Mijn meening is, dat hij, wetende dat het kasteel verlaten was en zijn oom voor eenige weken op reis, de kans heeft waargenomen om in te breken en deze dingen, waarvan hij heel goed de waarde kende, mee te nemen. Ik vrees, dat dat de waarheid zal blijken."

„Maar hoe dien moord dan te verklaren?"

De dominee nam een snuifje uit een groote, ouderwetsche doos. Ik denk, dat zijn metgezel hem vermoordde, wie anders? Maar dat is een kwestie, die de politie aangaat."

(Wordt vervolgd).